ביומו היינו בחי' האותיות והדבור הנמשך מבחי' המדה שביום ההוא דהיינו ביום א' נמשך אותיות יהי אור מבחי' מדת החסד. ביום ב' יהי רקיע וכו'. ויום שבת הוא חוזר למקורו כמו שהיה, כמשל אדם שהוא מחשב או מדבר וכשיכיל מדבורו או ממחשבתו חוזר למקורו הראשון. כך כביכול אצלו יתברך נק' שבת להוי' אלקיך. ופי' ישראל הוא ישראל עלה במחשבה וכשמתבונן שהוי' אלקינו שם הוי' הוא בחי' צמצום והתפשטות והמשכה והוא להיות אלקינו בחי' מחשבה עילאה להיות התהוות נש"י שנתהוו מבחי' מחשבה עילאה שהוא גבוה יותר מבחי' הוי' אחד שהוא צמצום והתפשטות והמשכה להיות בחי' דבור שמזה שרש התהוות ז' רקיעים והארץ וד' רוחות העולם הנרמזים בחי"ת ד' דאחד. וכנ"ל במשל מהלב נמשך חיות לדבור וגם למוח לחשוב ולהרהר והרי המשכה לבחי' מחשבה הוא גבוה יותר כו' וזהו שנאמר ב' שמות הוי', וכך יובן ג"כ למעלה שפי' הויה אלקינו היינו נש"י עלו במחשבה הוא גבוה יותר מבחי' ההמשכה דבחי' דבור ואפילו מבחי' מלאכים וברוח פיו כל צבאם כו' והענין שבחי' הוי' אחד אין נופל לשון אחד כ"א בהשתלשלות בחי' שמים וארץ כו' שהם בחי' ששה קצוות רוחניים וגשמיים כו' והוא ית' אחד בהם לפי שהם בטלים אליו ית' [וכמ"ש בפרשה בהעלותך וע"פ וארא] אבל בחי' הויה אלקינו הוא המשכה מבחי' יחיד שהוא ית' יחיד ומיוחד והוא לבדו הוא וכמאמר זרע יצחק יחידו שהוא בחי' חיי החיים שלמעלה אפילו מבחי' חיים הרוחניים שהוא בחי' ואתה מחיה את כולם בחי' ואתה אותיות הדבור מא' עד ת' וה' מוצאות הפה. וזהו מכלכל חיים. וכמאמר יחיד חי העולמים מלך שהוא ית' יחיד ומיוחד וחי העולמים אינו אלא מבחי' מלך כו' וזהו כי עמך מקור חיים. וכשמתבונן בזה שהוי' אלקינו בחי' יחיד ממש וכמ"ש אחת היא יונתי אחת היא היינו מה שהנשמה נק' יחידה ע"ש שמקבלת מבחי' יחיד. וע"י התבוננות זו ממילא יבא לבחי' ואהבת את הויה אלקיך ממש בכל לבבך בבחי' יחידה שבנפש שבכל ניצוץ האדם כביכול ישראל עלה במחשבה. וע"ז אמר משה רבינו עליו השלום ונשב בגיא מול בית פעור כשהזהיר על משנה תורה אמר שיהיה מול בית פעור ופעור הוא שם ע"ז שרצו להמשיך החיות מלמעלה למים התחתונים שהוא תענוגי עוה"ז, וכענין בן סורר זולל וסובא שבתורה פ' כי תצא לכן היו מתריזין עצמן להמשיך הפסולת כו' וכמ"ש בע"ח של"א פ"ה. ולכן הזהיר ונשב בגיא מול בית פעור כי גיא היינו בחי' שפלות והכנעה וביטול אליו ית' שהוא מול והיפך בית פעור כי כל איש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו הוי' אלקיך שנעשה מהם כלא היו אבל ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כו'. ופי' ונשב בגיא י"ל שזהו ענין ק"ש שהיא מיושב וק"ש הוא להיות בחי' ביטול למס"נ באחד. והנה קודם החורבן בית ראשון שהיו נשמות גבוהות היו יכולים להגיע לואהבת ע"י התבוננות לבד שמע ישראל כו' ואהבת. אבל אחר החורבן אינו יכול להגיע לואהבת אלא על ידי בשכמל"ו שהוא קבלת עול מ"ש*. ובזה מתורץ הקושיא דלעיל למה אין כל אחד מגיע לבחי' ואהבת כי כדי להגיע עכשיו לבחי' ואהבת צ"ל ע"י קבלת עול מלכות שמים שזהו ענין בשכמל"ו שהצריכו לומר קודם ואהבת והיינו ענין לאכפיא ס"א דהיינו בטל רצונך ביטול הרצון גשמי הוא בחי' עבודה וקבלת עו"מ ית' דאין מלך בלא עם לשון עוממות שהוא יש ודבר ואעפ"כ מבטל רצונו מכל וכל וכל דבר שאינו בביטול הרצון אינו נק' עבודה כלל (ועמ"ש בפ' שלח ע"פ ועתה יגדל וע"פ כי עמך מקור חיים). וביטול רצון היינו כפשוטו לעשות הפך מה שהלב חומד הן בבחי' סור מרע הן בבחי' ועשה טוב בסור מרע הוא קדש א"ע במותר לך והוא בחי' נדר ואיש כי ידור נדר לה' נדרים סייג לפרישות ופרישות מביא לידי קדושה הוא בחי'

*) עיין בהוספות.

אה"ר בכל לבבך (ועמ"ש ע"פ ראשי המטות כו'), ופעמים נאמר נקיות מביא לידי פרישות, והיינו שקודם החורבן השיגו בחי' נדר (עיין ברע"מ ס"פ יתרו (דצ"א ע"ב) נדר איהו לעילא ואינון חיי כו', וע' מש"ל בפי' חיים), אבל כהיום אנו אומרים בלא נדר. ובבחי' ועשה טוב ההיפוך הוא היינו אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד שהפעם האחד שהוא יותר מרגילותו חשוב ממאה אשר הוא רגילותו. וכן בצדקה שהפרוטה שהוא נותן יותר מרגילותו חשוב ביותר מן הרגילות וזהו קבלת עומ"ש ועי"ז יכול לבוא לבחי' ואהבת ובכל מאדך כי הנה כתיב אור זרוע לצדיק וזרעתיה לי בארץ (ועמ"ש ע"פ בשלח פרעה), וזהו כלל שלא יוכל להשתנות מיש ליש אחר אלא בביטול מהותו כמשל הזריעה שזורעין גרעין אחד אינו צומח עד שנרקב וכשנרקב צומחים ממנו כמה שבלים. כך הוא ממש בנמשל כשמבטל רצונו ואתכפיא סט"א אזי יוכל לבוא לבחי' ואהבת בכל מאדך בחי' אהבה גדולה שאינה יכולה להתקבל בכלי שבחי' בכל נפשך הוא בחי' אהבה שנתקבל במוח שהוא בחי' כלי אבל בחי' ובכל מאדך לא היה בשום כלי אלא הכלי שלה הוא מל' פה ותושבע"פ קרינן לה ונקרא מצות המלך אסור ומותר טמא וטהור כשר ופסול ומתניתא וכו'. וזהו כן יעמוד זרעכם ושמכם זרעכם הוא בחי' אור זרוע אשריכם זורעי כו' ושמכם בחי' ויעש דוד שם קבלת עול מלכות שמים שהוא בחי' הביטול רקיבת הגרעין שע"ז יוכל להיות הצמיחה, (והנה ע"ז נקרא כנס"י בחי' תמתי שממשיכים שגם למטה יהיה הגילוי כמו למעלה. וזהו שכתוב לע"ל ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים שהוא בחי' מים תחתונים שלא יהיו עוד בבחי' ומשם יפרד כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ששים המה מלכות כו', והיינו ע"י בחי' עומ"ש ובכל מאדך שהוא בחי' באר מים חיים שנעשים המים בחי' מים חיים ע"י עברם דרך הארץ כו' וכמ"ש פ' חקת ע"פ עלי באר כו' וע"ז נמשך בחי' ומעין יצא כו' והשקה כו'), ועיין מענין פסוק שמע ישראל ברבות ס"פ ואתחנן ויחי פצ"ח ויקרא ס"פ ד'. בשה"ש בפסוק ועלי תשוקתו. באיכה ס"פ נשקד עול. ושם גבי מעשה במרים בפסוק על כן אוחיל לו. ובפסוק חלקי ה'. בקהלת בפסוק יש אחד. ובפסוק מרועה אחד. באסתר בפסוק ישנו עם אחד. וזהו ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ומבואר לעיל דבחי' חיים זהו מה שלמעלה מהפרסא ומות נקרא הפסולת שנתברר מתחת הפרסא. אך הנה הרע הוא מר ממות דהיינו ענין פעור שהיו עושין מהפסולת יש גמור ה"ז רע יותר מעצם הפסולת מצד עצמו*. והנה עד"ז בחי' הטוב הוא למעלה מבחי' החיים וכמארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב וכתיב כי טוב חסדך מחיים כי חיות כל העולמות הוא רק מב' אותיות בי"ה ה' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב כו' והם כלא חשובים לגבי מהותו ועצמותו ית' וגם כמ"ש והחכמה תחיה והוא ית' למעלה מעלה מהחכמה חי ולא בחיים כו' וכתיב כי עמך מקור חיים שאפילו בחי' מקור החיים הוא רק עמך טפל ובטל לך כו'. ועמ"ש בפי' ובטובו מחדש בד"ה שחורה אני. וזהו ענין הבדלת הרקיע שנאמר שני פעמים והמשכה זו היא ע"י בכל מאדך כו':

ענין ק"ש אחד ואהבת כו'. וגם ביאור פ' ראשונה בכללה. הנה איתא בת"ז אנת הוא חד ולא בחושבן כו'. וביאור הדבר כי הנה כל ההשתלשלות מעילה לעילה בכל עולם ועולם הם עשר ספירות וכן בנפש האלקית יש ע"ס וכן בנפש החיונית וראשיתן החכמה כו' והנה יש בחי' שהיא למעלה מן החכמה והוא בחי' הרצון העליון כי אית רצון

*) עיין בהוספות.

ואית רצון אית רצון שהוא למטה מן החכמה והדעת והוא רצון שבמדות שנלקח מטו"ד. כמו עד"מ בגשמיות בנפש המשכלת ענינים הצריכים לגופו איך שטוב לפניו מו"מ זה שיש בו ריוח וע"כ נפשו חושק ומתאוה ורוצה לעשות כן. ואית רצון שהוא למעלה מן הטעם והדעת שלפעמים אדם רוצה בדבר שאפילו יבואו כל אדם ויראו לו בשכלם ותבונתם שאין לעשות כן אעפ"כ לא יאבה ולא ישמע להם מפני עקשותו בדבר והוא הרצון שלמעלה מן הדעת שאין הדעת פועל בו שום פעולה. וכן באלקות הוא ע"ד מארז"ל שתוק כך עלה במחשבה כי אין טעם לרצון ואע"פ שבוודאי יש טעם לדבר אך הטעם ההוא נעלם מאד ולאניתן להשגת המלאכים ולכן אמר להם שתוק כו' (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה). והנה מחכמה ולמטה נק' בחי' השתלשלות כי כל השתלשלות הוא להיות בחי' גילוי וגילוי הראשון נק' אצילות מלשון ויאצל מן הרוח דגבי משה לפי שמשה היה במעלה עליונה וגבוה מאד נעלה הי' עליו למשא הנהגת בני ישראל בגשמיות לתת להם בשר כו'. וזהו שאמר מאין לי בשר (עמ"ש בד"ה בהעלותך שלך גדול כו'). ולכך אמר לו הקב"ה שיאסוף שבעים איש הזקנים ואצלתי מן הרוח כו' כלומר שירד ונשתלשל עד מעלת ע' זקנים שהם הסנהדרין שהיו למטה ממנו במדרגה וע"ז ונשאו אתך במשא העם שאצילות זו היא ירידה והשתלשלות ממדרגה למדרגה כדי שישאו במשא העם. וכך לגבי אור א"ס ב"ה דלית מחשבה תפיסא ביה לא היו העולמות יכולים לקבל זיו והארה ממנו ית' ולהיות התהוות העולמות כלל אם לא ע"י ירידת והשתלשלות האצילות וכמ"ש בד"ה כי אברהם לא ידענו שע"ס דאצילות הם ממוצעים בין בחי' המאציל א"ס ב"ה לבחינת נבראים ב"ע. והשתלשלות זו מלשון שלשלת כמו שלשלת האחוזה טבעת בטבעת עד שנעשית ארוכה. כך להיות גילוי והתהוות העולמות הוא ע"י שלשלת הארה והארה דהארה כו' משכל למדות וממדות למחשבה דו"מ כו' הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם שאין זה מהות המחשבה כלל שהרי ממחשבה ודיבור גשמי א"א להיות שום התהוות. משא"כ בדבר ה' שמים נעשו ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור כי הוא אמר ויהי רק כ"ז נק' בשם שכל ומחשבה כו'. עד"מ כמו בגשמיות שהדבור מורגש לזולתו משא"כ המחשבה. כך החיות הנמשך להחיות עלמין דאתגליין להיות בגילוי בפו"מ כמו הנביאים ששמעו קול ה' בגילוי ממש כמ"ש במשה וישמע את הקול כו' וכמו התהוות העולמות בע"מ יהי אור ויהי אור שנתהווה אור גשמי בפו"מ הרי החיות הנמשך לגילוי זה נק' בשם דבור שהוא מורגש לזולתו משא"כ עלמין סתימין כו'. וזהו הללוהו כרוב גודלו ולא כתיב כגודל גודלו שגודל גודלו היה משמע גדולת בחי' התפשטות של מדת הגדולה שהיא החסד שכח ההתפשטות של החסד הוא גדול מאד אבל כרוב גודלו פי' שכמה מיני ריבוי התחלקות בבחי' גדולת ההתפשטות של החסד בכמה מיני עולמות ומדרגות רבות עד לאין קץ כי התפשטות החסד דעשי' הוא עד"מ מן הארץ לרקיע ת"ק שנה ומרקיע לרקיע כו' זו היא התפשטות גדולה, ויש התפשטות לענין השגה כמו השגת משרבע"ה אדון הנביאים שהיתה התפשטות השגתו לאין קץ, וכיוצא בזה יש מדרגות רבות מעולם ועד עולם מריש כל דרגין כו' ועיין בר"ח

שער היראה פ"א:

ב **והנה** השתלשלות זו היא באצילות וממנה ולמטה שהוא להיות חכמה שכל ומדות ומחשבה כו' שהמדות נשתלשלו מהשכל והמחשבה מהמדות כו' אבל במאציל עצמו ב"ה אין ערוך אליו ית' ולשון ערך הכתוב בתורה בערכין שמעריכין כסף ערכו במספר שניו וכן ערך במספר נק' כערך שנים אל ארבעה כך ערך ארבעה אל שמונה שהוא חציו וכיוצא בזה וכן בכל סדר ההשתלשלות יש ערך מאחד אל חבירו שהרי נשתלשלו זה מזה מדות משכל ומחשבה ממדות כו' וכן גשמיות לגבי רוחניות יש ערך שהרי הרוחניות מתלבשת בגשמיות כח השכל במוח וכח הראיה בעין כו' והרי יש ביניהם איזה קישור וחיבור ע"י אידים כמבואר בחכמת הניתוח שבתלת חללי גלגלתא תלת מוחין אם יש איזה חסרון באיזה מוח גשמי כמו מוח הזכרון יהי' שכחן כו'. וכן השכל מתלבש אפי' במעשה גשמיות כמו מעשה הכתב שכותבין על הספר בדיו דברי שכל עמוק, אבל במאציל עליון ב"ה לא שייך כל בחי' אלו שאינו בבחי' השתלשלות ולא בבחי' התלבשות כלל אלא נק' סוכ"ע שמעלה ומטה שוין אצלו שאינו נתפס ומלובש בגדר עלמין כלל כי אני ה' לא שניתי כתיב ואתה הוא קודם שנברא כו', ואם היה איזה תפיסא והתלבשות ממהו"ע ית' בהעולמות היה שינוי ח"ו שהרי קודם שנברא לא היתה תפיסא והתלבשות ואחר שיכלו ימות עולם ג"כ לא יהיה כו' אלא שגם עתה אינו בהתלבשות אלא שהחיות הנמשך בתוך עלמין להחיותם הוא בבחי' שם בלבד ממדת מלכותו ית' כמשל המלך שאע"פ שהוא מרחוק שמו נק' על מקומות ממשלתו שהם תחת רשותו ושמו נק' עליהם שהם שלו וזהו חד ולא בחושבן כלומר שאינו בבחי' ערך כי אינו בגדר ההשתלשלות כלל וכש"ש האדם אל לבו בחי' אחד זה בק"ש אזי יהיה ואהבת בכל לבבך בבחי' יחידה שבנפש שהוא כל לבבך שבנפש יש נרנח"י והוא עד"מ כמו שרואים שכחות הנפש מתפשטות מדרגות רבות ומתפעלות מהתפשטות שלה אבל אין ההתפעלות שוה שהרי כשמספרים לפני האדם סיפורי מעשיות ממלחמות מתפעלת הנפש קצת שיש לה נחת מן הסיפורים ההם אבל לא מתכליתם שאינו נוגע לה אם המעשה כך או כך אבל בדבר הנוגע לה מתפעלת יותר מדבר והיפוכו ויש בדבר הנוגע לאדם מדרגות רבות עד שיש דבר שנוגע עד מיצוי הנפש ממש בתכלית נקודת הלב שאליו הוא נושא את נפשו ממש וזהו בחי' יחידה שבנפש השכלית והחיונית וכן בנפש האלקית מקור נשמות ישראל היא כנ"י נק' בשם לבי נקודת הלב בחי' יחידה שמקבלת בחי' אחד שהוא בחי' הרצון שלמעלה מן הטעם ודעת והיינו לפי שיתבונן* איך שהוא ית' אחד חד ולא בחושבן וההשתלשלות היא ירידה גדולה ועצומה מאור פניו ית' בבחי' שם בלבד יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לבדו רק הודו כו' וכמה מיני ריבוי רבבות מדרגות צמצומים רבים ועצומים לאין קץ עד שנתהווה הויות העוה"ז הגשמי יהי אור גשמי ועל קוטב זה הולך וסובב כל דבר בע"ח*) מראשיתו ועד סופו שתחלת דבריו ביאור צמצום א"ס וסוף דבריו בדף האחרון בריאת שמים וארץ ומתחלת הצמצום עד שנעשה שמים וארץ הוא כל ההשתלשלות שבע"ח. ועד"ז תקנו חז"ל סדר פסוד"ז וברכת יוצר להאריך באחד שכל המאריך באחד מאריכין לו ימיו היא מדת האהבה שנק' יום כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו שע"י שמאריך להתבונן באחד תגדל ותתרבה מדת האהבה אליו ית' ובפסוד"ז מבואר איך שיהללו את שם ה' כו' והללוהו בגבורותיו הללוהו כרוב גודלו שכרוב גודלו הוא רבוי התחלקות מדת הגדולה בכמה מיני מדרגות בכל עולם ועולם נמשך ע"י גבורותיו הן הן הצמצומים רבים והעצומים וע"ז ישוב לאהבת ה' אור א"ס ב"ה להבטל ולהכלל אליו ית' כי תקטן מאד בעיניו אהבת עוה"ז וכחותיו הגשמיות שהם ירדו ונשתלשלו מעולם ועד עולם בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה בכמה מיני צמצומים רבים ושונים:

ג **ואמת** שהתנאים ואמוראים לא היו מאריכין כ"כ בתפלה ובפרט בפסוד"ז (ועמ"ש מזה בד"ה ויעש משה נחש נחושת) רק היינו לפי שהיו גבוהים מאד במעלה כמאמר רשב"י בחד קטירא אתקטרנא כו' שהיה נתפס אחד אמת בלבבם בהתבוננות מועטת בפעם אחת והיתה יתד תקועה בלבבם בל תמוט עולם ועד (ע' זח"ג קכ"ח א' מענין יתד במקום נאמן וברבות תצוה ר"פ ל"ז וכתיב אהל בל יצעו בל יסע יתדותיו לנצח (בישעי"ה ל"ג) והוא בחי' תרין ריעין דלא מתפרשין

שו"ה ואית — והוא רצון: וצ"ל: והוא הרצון.

שו"ה בחי' — שיתבונן: בכת"י 284: שמתבונן.

שו"ה כל — דבר בע"ח: נר' צ"ל דברי הע"ח — וכ"ה בכת"י 408 ובאוה"ת כאן כרך ה ע' ב'ע.

ועמ״ש סד״ה שובה ישראל עד ועמ״ש מזה בד״ה תחת אשר לא עבדת) ממ״כ אנחנו מגושמים ורחוקים מרוחניות שצריך להאריך עד שיותפס בשכלנו ולבנו ענין הרוחניות ואיך שהגשמיות היא ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, וכמשל התינוק שצריך להסביר לו ההלכה באריכות הדברים ובמשלים ומליצות שונות לקרב אל שכל הקטן לפי קטנו וריחוקו משכל הגמרא ומידיעת עניני טיב העולם במה שההלכה עסוקה. לכך תקנו לנו פסוד״ז ושתים לפניה כו׳ שע״ז מקיים ואהבת את ה׳ אלקיך להיות הוי׳ אלקיך ממש שורה ומתגלה בך והיינו ע״י התבוננות שמע ישראל הוי׳ אלקינו הוי׳ היה הוה ויהיה. אלקינו אלוה שלנו שאנחנו בטלים אליו בביטול ויחוד אמיתי כמ״ש בנים אתם לה׳ אלקיכם ברא כרעא דאבוה כמו הרגל שבטל לגבי הראש ואפילו אם הראש רוצה להכאיב את הרגל ולהדאיבו לתשובה או לרפואה כגון אם הזיק את הרגל בקרירות שהרפואה היא לשפשפו בשלג ואם נכוה הרפואה היא לחממו ביותר במרחץ שהרפואה היא כואבת ביותר בשעת מעשה מאד ואין הרגל מרגיש את הרפואה כ״א הראש ואעפ״כ אין הרגל מונע מפני ביטולו להראש באחדות, וע״ז יפול שם אלקינו אלוה שלנו שבאדם אחד יכול לומר על כל האברים שהם שלו דהיינו שהראש הוא של הרגל או שהרגל הוא של הראש. משא״כ על אדם אחר נפרד אינו יכול לומר שהוא שלו ממש כך נק׳ בכל התורה כולה אני ה׳ אלקיכם אלוה שלכם ממש כי חלק ה׳ ממש עמו אלא שירדה ונשתלשלה בהשתלשלות המדרגות מאיגרא רמה כו׳ ולפיכך ואהבת את הוי׳ שיהיה אלקיך ממש ואל יאמר האדם שהוא רחוק מזה כי ע״ז מסיים בסוף ק״ש אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים שהיתה ערות הארץ ונדבקנו בנו״ן שערי טומאה והקב״ה הוציאנו משם ובחמשים יום קבלו את התורה ונתעלו בעילוי רב מאד עד שהיה להיות לכם לאלקים גילוי השכינה במ״ת, לפיכך גם עכשיו אני ה׳ אלקיכם ותכלית הירידה היא להיות המשכות אלקות בתורה ומצות. מצות הם רמ״ח אברין דמלכא כמו אברים שבהם מלובש כחות הנפש בעין כח הראיה כו׳ וע״י שמושך העין מושך כח הראיה שבנפש שנתלבשה שם כך המצות הן המשכות אור א״ס ברוך הוא המלובש בהם שע״י הטלית ממשיך כך כו׳. אך ההמשכה הוא על ידי ואהבת כי רוח אייתי רוח כו׳ אם ישים אליו לבו כו׳ (כמ״ש בד״ה לכן אמור לבנ״י ובד״ה מנורת זהב בענין כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח״כ יקבל עליו עול מצות), ודרך כלל המצות הם בחי׳ אהבה וחסד ה׳ חסדים ה״פ אור ה״פ מים שנאמרו ר״פ בראשית (כי מים היינו בחי׳ מעשה המצות שהם ה׳ חסדים כמיא דאשקי לאילנא מים יורדים מגבוה לנמוך וכמ״ש בד״ה והיה מספר בני ישראל. אך פנימיותם הוא ה״פ אור היינו בחי׳ אהבה שהוא פנימיות של החסד), והיו הדברים האלה אשר אנכי כו׳ זו תשב״כ מקרא מלשון והיה לך למקרא העדה שנאמר גבי חצוצרות שהוא לשון קריאה ואסיפה כך כל התורה שמותיו של הקב״ה וע״י זה קורא וממשיך אור א״ס מלמעלה למטה. ושננתם לבניך זו תשבע״פ שהוא ממטה למעלה שעיקרה היא ההשגה ואינו חילוק בין לשון המשנה או לשון תוספתא וירושלמי ולשון הב״י הכל נק׳ תשבע״פ וע״י ההשגה הוא המעלה מלמטה למעלה כו׳ (וזהו ושמתי כדכד שמשותיך ב״פ כד הא׳ ותמלא כדה כ״ד ספרין דאורייתא מלמעלה למטה ופירושן בתשבע״פ הוא בחי׳ מלמטה למעלה וכמ״ש במ״א) וקשרתם זו מעשה המצות כי הוקשה כל התורה לתפילין כשם שתפילין הוא ענין המשכת יחודו ית׳ שיתגלה בגשמיות כמו שכותבין הפרשה של אחד בקלף ובדיו להיות כתוב בתפילין בגשמיות ולהניח על היד ובין עיניו בגשמיות. כך כל המצות הם המשכת יחודו ית׳ שיהא אחדותו ית׳ שורה ומתגלה בגשמיות המצות כמו בטלית כו׳:

ואהבת את הוי׳ אלקיך כו׳. הנה מואהבת עד ובשעריך מ״ב תיבין ופ׳ שניה שם ע״ב ועיין בזח״ב תרומה (קל״ב ב׳) ובפרדס (שכ״א פ״ו ופרק י״ב). והנה נודע כי שם מ״ב הוא בגבורה ושם ע״ב בחסד והלא כאן נהפוך הוא. כי פ׳ ראשונה דק״ש היא בחי׳ חסד ואהבת ופ׳ שניה השמרו לכם כו׳ בגבורה. וכמבואר מענין סדר הפרשיות קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע שהם חר״ב חו״ג קדש בחכמה כו׳. אך הענין דאיתא בזהר על האורות דאחליפו דוכתייהו ואכלילו שמאלא בימינא. והביאור הוא שנתחלפו האורות בבחי׳ כליהם שאור החסד שורה בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד [עיין מזה בהרמ״ז פ׳ צו בדף כ״ז וכנזכר מזה בביאור ע״פ לבבתני] והכי נמי בב׳ פרשיות אלו דפ׳ ראשונה היא בבחי׳ חסד בבחי׳ כלים ואהבת בחי׳ כלי החסד ושם מ״ב בגבורה הוא אור הגבורה השורה בכלי החסד ופ׳ שניה שם ע״ב אור החסד בכלי הגבורה. ולהבין ביאור זה יש לבאר תחלה ענין יחו״ע ויחו״ת שבשמע ישראל ובשכמל״ע דהנה בתיבות הוי׳ אלקינו שבפסוק ראשון דק״ש פי׳ האריז״ל שזהו ענין המשכת האור בחו״ב דאצי׳ ונק׳ יחוד או״א. ופי׳ כי הנה ההשתלשלות וההתהוות מאין ליש צ״ל תמיד כמ״ש בח״ק ולא מאין ליש גשמי בלבד כמו ז׳ רקיעים וארץ כו׳ שצ״ל מתחדשים בכל שעה ורגע מאין ליש שאלו הי׳ נפסק המשכת החיות בהם היו חוזרים לאין ואפס ממש כמו קודם שי״ב וכמ״ש באריכות בסש״ב חלק ב׳. אלא כמו כן ממש גם בעולמות העליונים ואפילו להיות בחי׳ חו״ב כמ״ש והחכמה מאין תמצא וממנה נמשך בבינה שנק׳ בחי׳ יש להנחיל אוהבי יש. וזהו ענין ונהר יצא מעדן יוצא ל׳ תמידית ההמשכה מאין ליש תרין ריעין דלא מתפרשין. וזהו אשר ברא אלקים לעשות דפי׳ אשר ברא זהו יש מאין רוחני בחי׳ והחכמה מאין תמצא ומזה נמשך אח״כ לעשות הוא בחי׳ מאין ליש גשמי ועמ״ש בד״ה את שבתותי תשמרו. וכנודע שעצמות אור א״ס ב״ה מרומם ונשגב למעלה מעלה מגדר ובחי׳ חכמה עילאה שהחכמה עילאה אין ערוך אליו כלל ואנת הוא חד ולא בחושבן פי׳ שאין ערוך כו׳ וכמשנ״ת לעיל בד״ה ענין ק״ש. ולאו מכל אלין מדות איהו כלל אלא לאחזאה כו׳ ולכן להיות אנת חכים פי׳ אנת בחי׳ חד ולא בחושבן נמשך ומתלבש בבחי׳ חכמה עילאה זהו השפלה וירידה וזהו ענותנותו ולכן צריך להיות אתערותא דלתתא לעורר ירידה והמשכה זו כי תחילת בריאת העולם בריש הורמנא כו׳ היה מאליו וממילא כד סליק ברעותי׳ כו׳ כי חפץ חסד הוא אבל עכשיו תלוי בהעלאת מ״נ כו׳ והעלאת מ״נ זו היא בק״ש שאזי אנו ממשיכים ההתהוות מאין ליש הוי׳ אלקינו כו׳ פי׳ אלקינו מה שאנו משיגים ויש יכולת בשכלינו להיות תפיסה והשגה כו׳ הוא מבחי׳ הוי׳ שהוא בחי׳ חכמה בחי׳ ביטול כו׳ שמאין תמצא שלא כדרך וסדר בחי׳ ההשתלשלות שהוא יש מיש משא״כ חכמה לגבי בחי׳ כתר כו׳ [ועמ״ש מזה בד״ה פתח אליהו בפ׳ וירא ובביאור ע״פ מי מנה כו׳] ובחי׳ חכמה זו היא בחי׳ הוי׳ המהוה להיות בחי׳ אלקינו מאין ליש כו׳ (ועמ״ש בביאור ע״פ ונקדשתי בתוך וביאור ע״פ יונתי מענין המשכה זו שבק״ש שהוא המשכת אור חדש כו׳ ע״ש) ולכן מקדימין לומר שמע ישראל היא ההעלאת מ״נ ממטה למעלה כדי להמשיך התגלות אור א״ס ב״ה באו״א שזהו מ״ש אח״כ הוי׳ אלקינו כנ״ל. והיינו כי שמע שם ע׳ ע״ן רבתי הוא מקור המדות דהיינו כשהמדות הם בשכל (וז׳ מדות כל א׳ כלולה מי״ד הרי ע׳) שאז הן בבחי׳ גדלות. משא״כ כשנעשות מדות גמורות אחר שנמשכו ללב להיות התפעלות האהבה גמורה ויראה גמורה הן בבחי׳ קטנות ואין להן ערוך לכשהם בשכל שאז האהוי״ר הם גדולים ביתר שאת כו׳ ולכן נק׳ המדות בשם ז״א שנתקטנו ונעשו זעיר לשון מועט. ועמ״ש בד״ה את קרבני לחמי בענין עצמות גידין ובשר ומ״ש בפ׳ הברכה ע״פ ואתה

שו״ה ההשתלשלות — בזוה״ק: = בחינוך קטן.